

MARTIN ŠRAJER / 15. 11. 2023

Studentské filmy na festivalu Ostrava Kamera Oko

Mezinárodní filmový festival Ostrava Kamera Oko také v letošním roce představí tvorbu nastupující kameramanské generace. Katedru kamery FAMU bude v krátkometrážní soutěži reprezentovat stylisticky rozmanitá pětice krátkých studentských cvičení.

V rámci předmětu Tanec a kamera již několik let probíhá spolupráce studentů choreografie Katedry tance HAMU a studentů Katedry kamery FAMU. Jedním z nedávných výstupů je snímek *Impulsum*, který bude uveden v Ostravě. Vlastní autorskou choreografií k němu vytvořila Michaela Dzorovčínová z HAMU. Za kamerou stál Filip Hájek z FAMU, který za mezifakultní cvičení již obdržel cenu Asociace českých kameramanů. Mladá žena, zprvu oblečená, poté nahá, se v záběrech inspirovaných klasickými díly výtvarného umění prochází sloupovou síní s několika zrcadly, která podobně jako digitální technologie reflektují různé části jejího těla a umožňují jim žít autonomním životem. Zrcadla rozšiřují prostor a zmnožují identity tanečnice, ale zároveň vedou k její postupné fragmentaci, kterou završuje úplný rozpad jednotlivce. Člověk se stává odrazem svého prostředí.

Miloslava Pecháčka budou mnozí znát jako představitele Reného, dealera pervitinu z minisérie *Zrádci*. Ve skutečnosti se ale nevěnuje primárně herectví, nýbrž studiu kamery na FAMU. V Ostravě představí barevnou etudu *Kurt*, ke které napsal scénář jeho vícekrát oceněný spolužák z Katedry scenáristiky a dramaturgie Adam Martinec (*Cukr a sůl, Anatomie českého odpoledne*). Protagonistou nejdříve realistického, posléze víc a víc mystického filmu je muž, kterého ubíjí rutinní kancelářská práce. Jeho touhu po úniku z uzavřeného prostoru, který je prostoupen nesnesitelným dusnem a hlukem ventilátoru, vyjadřují pomalé nájezdy kamery, dominantní stylistický prostředek filmu. Vysvobozením se pro Kurta stává až autohavárie. Společně s návštěvami kartářky mu tato krajní zkušenost otevírá nové obzory. Kamera současně

opouští počáteční naturalismus. Pozdější scény jsou nápadněji stylizované, využívají různých filmových triků a odlišných barev, což může značit prozření přepracovaného hrdiny stejně dobře jako dovršení jeho ztráty kontaktu s realitou.

Zadáním cvičení „Sen“ je natočit podle vlastního námětu jednoduchý příběh, do kterého bude vložena snová pasáž. Kameraman Vojtěch Lukeš si pro tento účel vymyslel příběh muže, který v jeho filmu *Skrz* prchá zasněženou lesní krajinou. Zprvu není zřejmé před kým nebo před čím. Až později je jeho útěk prostřednictvím národnosti pronásledovatelů vztažen k aktuální geopolitické situaci. Kamera se po ustavujícím celku drží v blízkosti uprchlíka, který zřejmě získal náskok a může si tak dopřát chvíli oddechu. Pak pokračuje v běhu mezi stromy. Tam dochází také k nečekanému setkání světa pronásledovaného se světem pronásledujících. Scéna, která z filmu vyčnívá kompozičně i svícením, se ale ukáže být pouhým snem. Snem o bratrství, sounáležitosti a bezpečném překračování hranic.

Formu pastiše zvolila kameramanka Marcela Mancelová pro svůj černobílý film *Muž, který neměl přijít*. Již font úvodních titulků odkazuje k hollywoodské produkci ze čtyřicátých let. Osudové setkání detektiva s femme fatale je stylizované po vzoru filmů noir (ale v některých momentech také podle komiksu *Sin City*). Mancelová využívá praktických studiových světel k vytvoření různých světelných atmosfér. Světla a stíny jí zároveň slouží jako dramaturgický prostředek, který charakterizuje hrdiny (posvícení na novinové výstřižky, zapálení dlouhého doutníku) a spoluutváří napětí (světlo za oknem značí příchod neznámého člověka). Náladu stylového noirového krimi dotváří přesná typologie postav a jazzová hudba.

Stále častějším námětem scénářů a filmů mladých tvůrců je zpracovávání psychických traumat. Postavy k jejich překonání přitom nejednou volí alternativní cesty, například psychedelika. To je také případ Sebastiana z filmu *Trip* od Jana Vališe a Samuela Urbančika. S partou kamarádů se v lese u jezera rozhodl vyzkoušet LSD. Hlavní motivací je zřejmě smrt jeho bratra. Psychedelická zkušenost je zachycena formou nechronologických fragmentů, kdy se stejně jako během tripu rozpadají časoprostorové vazby, představy splývají s realitou, přestávají platit koncepty jako minulost a budoucnost. Záběry sjednocuje především mimoobrazový komentář kamarádky, která protagonistu provází jeho výletem. Ten se ale nevyvíjí úplně hladce. Dezorientaci a rostoucí rozrušení hlavního hrdiny odráží vedle nespojitých záběrů i

zkreslený zvuk a zrychlující se tempo hudby. Po vystoupení na vrchol a průchod mezi skalami, které můžou zastupovat zákoutí našeho vědomí, kam nám jinak racionální obranné mechanismy brání vstoupit, se ale přece jen dostavuje klid a pocit souladu s přírodou, která o sobě po Sebastianově probuzení a návratu k sobě dává vědět slunečními paprsky a uklidňujícím zpěvem ptáků.